

Výroční zpráva

Rady vlády pro seniory a stárnutí populace

za rok 2019

Rada vlády pro seniory a stárnutí populace (dále jen „Rada“) byla zřízena usnesením vlády ze dne 22. března 2006 č. 288.

Statut Rady byl schválen usnesením vlády ze dne 22. března 2006 č. 288. Poslední aktualizace Statutu byla provedena usnesením vlády ze dne 17. června 2019 č. 436.

Výroční zpráva Rady vlády pro seniory a stárnutí populace za rok 2019

(podle závazné osnovy povinné části výroční zprávy poradního orgánu vlády,
dle usnesení vlády ze dne 20. února 2002 č. 175)

Rada vlády pro seniory a stárnutí populace (dále jen „Rada“) ve své činnosti usiluje o vytvoření podmínek pro zdravé, aktivní a důstojné stárnutí a stáří v České republice a aktivní zapojení starších osob do ekonomického a sociálního rozvoje společnosti v kontextu demografického vývoje. Usiluje o rovnoprávné postavení seniorů ve všech oblastech života, ochranu jejich lidských práv a o rozvoj mezigeneračních vztahů v rodině a ve společnosti. Její činnosti podrobněji vymezuje článek 2 odst. 2 písm. a) až g) Statutu Rady.

I. Předsedkyně, členky a členové

Dle Statutu Rady, článek 3 odst. 5 se funkční období členů Rady kryje s funkčním obdobím vlády. Během roku 2019 fungovala v ČR vláda Andreje Babiše (od 27. června 2018, pokračuje po konci roku 2019). Tento rok tedy pokračovalo členství v Radě z předchozího roku 2018.

Dle usnesení vlády ze dne 17. června 2019 č. 436, o změně Statutu Rady vlády pro seniory a stárnutí populace, je předsedkyní či předsedou Rady ministryně či ministr práce a sociálních věcí, a to z titulu své funkce. V roce 2019 to byla Dipl.-Pol. Jana Maláčová MSc.

Místopředsedkyní Rady byla v průběhu celého roku Mgr. Jana Hanzlíková, náměstkyně a MPSV pro řízení sekce sociální a rodinné politiky, a Mgr. Martina Štěpánková, kterou v půlce roku vystřídala Prof. JUDr. Helena Válková, CSc., zmocněnkyně vlády pro lidská práva.

Rada má 28 členů, kterými jsou předsedkyně či předseda Rady, místopředsedkyně Rady a další členové. V Radě jsou zastoupena následující ministerstva: zdravotnictví, financí, vnitra, školství, mládeže a tělovýchovy, pro místní rozvoj a dopravy. Dále jsou v Radě zastoupeni: místopředseda ČSÚ, zástupci zaměstnanců, zaměstnavatelů, výborů pro sociální politiku a zdravotnictví Parlamentu ČR, samosprávy, zdravotních pojišťoven, odborné veřejnosti, seniorských organizací a nestátních neziskových organizací. Složení Rady vytváří předpoklad pro spolupráci v oblastech působnosti Rady.

Přehled složení Rady

	členka či člen	pozice v Radě	členství od - do
1	Dipl.-Pol. Jana Maláčová MSc	předsedkyně Rady; ministryně MPSV	18. 07. 2018
2	Mgr. Jana Hanzlíková	místopředsedkyně Rady; náměstkyně Sekce správních činností a sociální politiky MPSV	19. 04. 2018
3	Mgr. Martina Štěpánková	místopředsedkyně Rady; zmocněnkyně vlády pro lidská práva	01. 03. 2014 – 29. 6. 2019
	Prof. JUDr. Helena Válková, CSc.	místopředsedkyně Rady; zmocněnkyně vlády pro lidská práva	30. 06. 2019
4	prof. MUDr. Roman Prymula, CSc., Ph.D.	náměstek Ministerstva zdravotnictví	19. 05. 2017
5	Ing. Karel Tyll	náměstek Ministerstva financí	05. 09. 2018
6	Mgr. Jiří Kaucký	státní tajemník Ministerstva vnitra	19. 04. 2018
7	PhDr. Jindřich Fryč	státní tajemník Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy	19. 04. 2018

8	Ing. Zdeňka Pikešová, MPA	státní tajemnice Ministerstva pro místní rozvoj	16. 02. 2015
9	Mgr. Martin Vavřina	státní tajemník Ministerstva dopravy	19. 04. 2018
10	Mgr. Miloslava Rutová	zástupkyně Výboru pro sociální politiku Poslanecké sněmovny PČR	19. 04. 2018
11	MUDr. Lumír Kantor, Ph.D.	zástupce Výboru pro zdravotnictví a sociální politiku Senátu PČR	01. 02. 2017-31.01.2019
	MUDr. Bc. Marek Hilšer, Ph.D.	zástupce Výboru pro zdravotnictví a sociální politiku Senátu PČR	05.02. 2019
12	Ing. Jaroslav Sixta, Ph.D.	Český statistický úřad	19. 04. 2018
13	Mgr. Jana Mračková Vildumetzová	Asociace krajů ČR	12. 06. 2017
14	Ing. Martin Charvát	Svaz měst a obcí ČR	19. 05. 2017-13. 3. 2019
	Mgr. Pavla Štrobachová	Svaz měst a obcí ČR	14. 3. 2019
15	Ing. Jaroslav Ulma	Českomoravská konfederace odborových svazů	19. 04. 2006
16	JUDr. Vladimír Záruba	Konfederace zaměstnavatelských a podnikatelských svazů ČR	05. 09. 2018
17	Mgr. Tereza Hejlová	Svaz průmyslu a dopravy ČR	16. 05. 2014
18	MUDr. Helena Sajdlová	Všeobecná zdravotní pojišťovna ČR	05. 09. 2018
19	Ing. Darina Ulmanová, MBA	Svaz zdravotních pojišťoven ČR	09. 06. 2014
20	JUDr. Vít Samek	odborná veřejnost - ČMKOS	19. 04. 2004
21	prof. MUDr. Hana Matějovská Kubešová, CSc.	odborná veřejnost - FN Brno	09. 06. 2014
22	PhDr. Jindřich Kadlec	odborná veřejnost - Česká asociace pečovatelské služby	09. 06. 2014
23	Mgr. Jan Lorman	seniorská organizace - Život 90	19. 04. 2006
24	RSDr. Zdeněk Pernes	seniorská organizace - Rada seniorů ČR	19. 04. 2006
25	MUDr. Vladimír Dryml	seniorská organizace - Senioři ČR	19. 04. 2018
26	Bc. Vlastimila Faiferlíková	NNO - TOTEM, z.s.	09. 06. 2014
27	doc. MUDr. Iva Holmerová, Ph.D.	NNO - Gerontologické centrum	19. 06. 2006
28	Ing. Jiří Horecký, Ph.D., MBA	NNO - Asociace poskytovatelů sociálních služeb	27. 08. 2007

II. Sekretariát Rady vlády pro seniory a stárnutí populace

Funkci sekretariátu Rady vlády pro seniory a stárnutí populace (dále jen „Rada“) vykonává od 6. května 2015 Oddělení politiky stárnutí (dále jen „Oddělení“). Vedoucí sekretariátu Rady byla v roce 2019 Mgr. Kateřina Kňapová. Vedoucí sekretariátu v souladu s pokyny předsedkyně Rady řídí činnost sekretariátu a odpovídá za plnění jeho úkolů. Funkci tajemnice Rady vykonávala během roku 2019 zaměstnankyně oddělení Mgr. Irena Buršová.

Sekretariát na základě Statutu Rady a pokynů předsedkyně a místopředsedkyň Rady zpracovává odborné podklady pro jednání Rady, organizačně zabezpečuje činnost Rady (připravuje zasedání Rady, pořizuje zápisy ze zasedání, zveřejňuje informace o činnosti Rady na internetových stránkách MPSV, zpracovává materiály pro jednání vlády na základě doporučení Rady, připravuje výroční zprávy o činnosti Rady atd.). Sekretariát na základě podkladů jednotlivých resortů zpracovává zprávy o plnění Národního akčního plánu podporujícího pozitivní stárnutí pro období let 2013 až 2017, dále stanoviska k návrhům koncepčních dokumentů a právních předpisů z hlediska agendy seniorů a přípravy na stárnutí. Sekretariát se v roce 2019 rovněž zabýval agendou rodinné politiky, sociálních služeb, neformální péče a sociálního bydlení a začleňování i z hlediska mezinárodních závazků.

III. Přehled činnosti – zasedání Rady

V roce 2019 se Rada sešla třikrát, a to na 37., 38. a 39. zasedání.

Program 37. zasedání Rady (20. března 2019)

1. Administrativní záležitosti – schválení programu, zápisu z minulého zasedání a výroční zprávy
2. Aktuality z legislativy
3. Představení Komise pro spravedlivé důchody
4. Informace o dalších činnostech Odboru rodinné politiky a Oddělení politiky stárnutí MPSV
5. Změny Statutu a Jednacího řádu Rady
6. Příspěvek externího odborníka: exekuce a senioři
7. Příspěvek externího odborníka: projekt „Využití humanoidního robota pro aktivní stárnutí seniorů a seniorek“
8. Různé

Program 38. zasedání Rady (21. června 2019)

1. Administrativní záležitosti – představení nové místopředsedkyně Rady, schválení programu a zápisu z minulého zasedání
2. Aktuality z legislativy
3. Novela zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, lékařská posudková služba, e-neschopenka, valorizace důchodů
4. Aktuality z činnosti Komise pro spravedlivé důchody
5. Strategie přípravy na stárnutí společnosti 2019 – 2025 a informace o dalších činnostech Odboru rodinné politiky a Oddělení politiky stárnutí MPSV
6. Představení Národního akčního plánu pro Alzheimerovu nemoc a další obdobná onemocnění
7. Antidiskriminační zákon
8. Různé

Program 39. zasedání Rady (6. prosince 2019)

1. Administrativní záležitosti – schválení programu a zápisu z minulého zasedání, informace o usnesení k tzv. antidiskriminačnímu zákonu
2. Novela zákona o sociálních službách
3. Aktuality z legislativy a činnosti Komise pro spravedlivé důchody
4. Informace o dalších činnostech Odboru rodinné politiky a ochrany práv dětí – STRAPS Strategický rámec přípravy na stárnutí společnosti 2019-2025, systematizace a personální změny, Dotace – Veřejně účelné aktivity (VÚA)
5. Příspěvek externího odborníka: MMR, aktivity a plány v oblasti bydlení
6. Příspěvek externího odborníka: MŠMT. „Zpráva o vyhodnocení potenciálních možností účasti ČR v projektech mezinárodní spolupráce ve výzkumu a vývoji v kontextu stárnutí populace
7. Různé

IV. Výstupy – obsah zasedání Rady, Cena Rady, prezentace činnosti

37. zasedání Rady (20. března 2019)

Zasedání vedla místopředsedkyně Jana Hanzlíková, která na začátku oznámila, že bylo dohodnuto zvýšení důchodů a rodičovského příspěvku. Připravuje se novela zákona o sociálních službách.

Ing. Tomáš Machanec, představil činnost Komise pro spravedlivé důchody. Na prvním setkání byly předloženy systémové otázky: tzv. gender pension gap, tj. nižší důchody žen než důchody mužů, fyzicky náročné profese, vdovské důchody, příjmy důchodového systému a třetí důchodový pilíř. Na druhém setkání budou představeny odpovědi.

Odbor rodinné politiky a ochrany práv dětí v současné době spolupracuje na novele zákona o sociálních službách. Byly shrnuty navržené změny Statutu a Jednacího řádu rady, hlavní změna ve Statutu reflektuje novou organizaci státní správy dle služebního zákona a je přesunuta agenda lidských práv, do Jednacího řádu byla zanesena praxe hlasovat per rollam. Nový Jednací řád a Statut byly schváleny.

Daniel Hůle z Člověka v tísní hovořil o exekucích a seniorech. Tento problém zasahuje často i padesátníky, které exekuce pronásleduje až do důchodového věku.

Mgr. Lucie Vidovičová, Ph.D. a Mgr. et Mgr. Marcela Petrová Kafková, Ph.D. z Masarykovy univerzity v Brně představily projekt, jehož cílem je překlenout digitální propast u seniorů a zapojit více mužů-seniorů do aktivního života. Jádrem projektu je humanoidní robot Pepper, který interaguje se seniory.

Nakonec Jan Lorman pozval přítomné na mezinárodní konferenci „Stáří spojuje“, kterou pořádá Život 90. (Zasedání trvalo cca 1 hodinu a 42 minut).

38. zasedání Rady (21. června 2019)

Zasedání vedla nová místopředsedkyně Rady, prof. JUDr. Helena Válková, CSc., nová Zmocněnkyně vlády pro lidská práva.

Byla zveřejněna východiska pro systémovou úpravu financování sociálních služeb. Navržena je finanční spoluúčast krajů a obcí; dotace na tři roky; stanovení optimálního počtu služeb pro každý kraj; stanovení jednotných standardů na lůžko a úvazek s Ministerstvem financí, sjednocení pravidel pro tvorbu krajských sítí a plánování; snížení administrativní

zátěže; pečující osoby jako cílová skupina sociálních služeb; zavedení služby pro osoby v terminálním stadiu ad.

Mgr. Kateřina Jirková shrnula hlavní charakteristiky e-neschopenky, její výhody a další postup při realizaci. Dále byl zmíněn problém dlouhého posuzování u lékařské posudkové služby, kde je zároveň nutné zajistit dostatek personálu a generační obměnu lékařů. Nakonec zmínila valorizace důchodů, kdy cílem nejnovějších opatření je v rostoucí ekonomice zastavit pokles náhradového poměru důchodů. Návrh je v tuto chvíli před třetím čtením v Poslanecké sněmovně.

Oddělení 211 informovalo, že Strategie přípravy na stárnutí společnosti je nyní v mezirezortním připomínkovém řízení.

Ing. Bc. Hana Marie Broulíková, MSc. z Ministerstva zdravotnictví představila Národní akční plán pro Alzheimerovu nemoc a další obdobná onemocnění, který byl navržen na roky 2016 – 2019. Ministerstvo zdravotnictví spolupracuje se Světovou zdravotnickou organizací, která vyhlásila demenci jednou z prioritních oblastí veřejného zdraví a k tomu připravila i řadu pomocných metodik. Práce na tomto NAP probíhá v rámci široké expertní platformy, která má šest tematických pracovních skupin.

Nakonec na žádost Jana Lormanu byl diskutován tzv. antidiskriminační zákon. Zákon je zaměřen na zvýšenou ochranu seniorů a senierek, kteří ji v této formě doposud nemají. Jan Lorman požádal Radu, aby novelu podpořila. Původní antidiskriminační zákon byl přijat v roce 2009, ale nebyl doposud dostatečně využíván. Existuje velká disproporce mezi statistickým počtem lidí, kteří někdy zažili diskriminaci, a počtem proběhlých řízení. Příčina je také v tom, že náročné dokazování spadá na zranitelného člověka vyššího věku. S novelizací zákona by se ho tak mohly zastat organizace. Na základě tohoto bodu bude navrženo usnesení Rady a bude o něm hlasováno metodou per rollam po zasedání. (Zasedání trvalo cca 2 hodiny a 20 minut.)

39. zasedání Rady (6. prosince 2019)

Místopředsedkyně přečetla finální znění usnesení k antidiskriminačnímu zákonu. V únoru 2020 bude předložena Vládě novela zákona o sociálních službách. Novela přinese některé změny týkající se sociálních služeb určených pro seniory a systémové změny v oblasti financování. Bude jednat o mandatorní výdaj státního rozpočtu. Povinnosti poskytovatele budou jasně vytyčeny, v případě jejich neplnění je vedeno přestupkové řízení. Zároveň bude kontrolována kvalita dokumentace sociálních služeb. Bude nastaven stížnostní mechanismus a přenesena zodpovědnost ze samosprávy do státní správy. MPSV vydá seznam sítě sociálních služeb, kde bude jasně definován počet pracovníků a jejich úvazků, který bude ze 100 % hrazen MPSV, čímž dojde k vytvoření státem garantované sítě poskytovatelů. Bude se jednat o průtokovou dotaci nikoli dotační řízení. Tyto změny by měly přinést stabilitu, možnost dalšího plánování a personální ukotvení pracovníků v sociálních službách. Bylo navrženo částečné sloučení pečovatelské služby se službou asistenční, která by nesla název pečovatelská a osobní asistence, dále pak sloučení domova pro seniory s týdenním stacionářem a domovem pro seniory se zvláštním režimem do jednoho typu sociálních služeb.

Opět byly prezentovány informace o Komisi pro spravedlivé důchody. Ta se doposud sešla osmkrát. Byly zformovány návrhy pro narovnání rozdílů důchodů a zpracovává se otázka tzv. výchovného, částky za vychované děti. Na MPSV jsou počítány modelace s cílem vytvořit udržitelný důchodový systém. Možnost odchodu do důchodu pracujících v rizikových zaměstnáních (vychází z rozdělení rizik dle Ministerstva zdravotnictví) je připraveno k legislativnímu projednání. Náhradní doba poporodní péče byla upravena tak, aby byla započítána do důchodového systému. Došlo k úpravě valorizačního mechanismu, aby zvýšení důchodů bylo alespoň 2,7 %. K 1. březnu 2020 vyjde novela zákona 329/2011 o poskytování péče osob se zdravotním postižením, dojde k rozšíření seznamu zdravotních stavů u kterých

mají osoby nárok na zvláštní pomůcky. Nová verze úprav dávek na bydlení půjde do mezirezortního řízení. Mění se okruh společně posuzovaných osob a rozhodné období, jednalo by se o kvartální rozdělení. Bude prověřeno, zda někdo z domácnosti nevlastní nemovitost. MPSV bude také kontrolovat tzv. funkční parametry bydlení. Příspěvek na péči byl zvýšen dvakrát, týká se osob s 3. a 4. stupněm závislosti, které nevyužívají pobytové služby.

Finalizuje se dotační program Veřejně účelné aktivity, v lednu bude vyhlášena soutěž Obec přátelská rodině a seniorům. Dokument Strategický rámec přípravy na stárnutí společnosti byl předán na vládu a nyní čeká se na jeho schválení. Oddělení stárnutí bude od nového roku přesunuto pod Odbor sociálních služeb, sociální práce a sociálního začleňování. Jana Hanzlíková odchází od příštího roku na jiný rezort.

Byly prezentovány aktivity MMR v oblasti bydlení seniorů. Dotačními nástroji MMR jsou Státní fond rozvoje bydlení, Komunitní domy seniorů, Pečovatelství byty a Bytové domy bez bariér. Dále byly zmíněny Integrovaný regionální dotační program určený na výstavbu a zateplení bytových domů Programu panel 2013 na rekonstrukce a opravy lze čerpat Programu panel 2013. V oblasti podpory sociálního bydlení je realizován program Výstavba obecních sociálních bytů. Je zde možnost výstavby smíšených bytových domů, kde budou zastoupeny sociální a dostupné byty. Bude možné pořizovat byty formou nástavby nebo přístavby. MMR vyhovělo obcím, aby zchátralé prázdné rodinné domy na vesnicích mohly být přestavěny na bytové domy. Na stránkách MMR je uveřejněna publikace od Ústavu územního rozvoje, kde bude kompletní přehled komunitních domů pro seniory.

Rada vlády pro seniory a stárnutí populace byla seznámena se Zprávou o vyhodnocení potenciálních možností účasti ČR v projektech mezinárodní spolupráce a vývoji v oblasti stárnutí populace, kterou zpracovává MŠMT. Jedná se o průřezovou zprávu, která zahrnuje velké množství výzkumných projektů a výzev. Granty, které jsou poskytovány ze strany technologické agentury ČR a dotýkají stárnutí populace Gender- NET Plus, Beta nebo Omega.

V souvislosti s případem Domova seniorů Slunečnice byla akcentována nutnost, aby proveden byl v ČR proveden celostátní seriózní výzkum o týrání, zneužívání starých lidí a zanedbávání péče. MPSV již vyplnilo zadání k tomuto výzkumu. Výzkum je nastaven tak, aby zmapoval situaci v zařízeních, tak v soukromí. Zadání bylo předáno TAČR, aby vypsala výběrové řízení na dodavatele, který zpracuje výzkum. Měl by proběhnout v průběhu příštího roku. (Zasedání trvalo cca 2 hodiny a 15 minut.)

Plné verze zápisů ze zasedání vč. příloh je k dispozici zde:<https://www.mpsv.cz/web/cz/zaznamy-ze-zasedani-rady>.

Cena Rady vlády pro seniory a stárnutí populace

V rámci svých aktivit oceňuje Rada pravidelně osobnosti, organizace a dalším subjekty za významný přínos ke zvýšení kvality života seniorů a k řešení problematiky stárnutí a stáří.

V roce 2019 se konal již pátý ročník soutěže. Slavnostní předání ocenění proběhlo na konferenci ke stárnutí, kterou MPSV pořádá každý rok při příležitosti Mezinárodního dne seniorů 1. října. Cena byla udělena ve čtyřech kategoriích. Pro tři z nich nominují zajímavé osobnosti členové Rady vlády. Vybraní členové pak také tvoří hodnotící porotu, která došlé nominace vyhodnocuje. Čtvrtou kategorií tvoří Zvláštní cena předsedkyně Rady vlády, tj. paní ministryně, která oceňuje zajímavou osobnost dle vlastního uvážení.

Prezentace a dokumenty na webových stránkách

Informace o Radě a o její činnosti jsou průběžně zveřejňovány a aktualizovány na internetových stránkách MPSV (viz <https://www.mpsv.cz/rada-vlady-pro-seniory-a>

stárnutí-populace). Stránky Rady zahrnují informace o členkách a členech Rady, dokumenty týkající se činnosti Rady (Statut, Jednací řád, zápisy ze zasedání, Výroční zprávy atd.), koncepční a další dokumenty a informace z oblasti v působnosti Rady. K dispozici je rovněž anglická verze stránek Rady, která obsahuje základní informace o Radě (viz <https://www.mpsv.cz/web/en/government-council-for-older-persons-and-population-ageing>).

V. Rozdělení dotací

Netýká se Rady vlády pro seniory a stárnutí populace.

VI. Zahraničí

Rada není členem žádné mezinárodní instituce. Její sekretariát spolupracuje s mezinárodními organizacemi (účast na jednání Otevřené pracovní skupiny pro stárnutí OSN, reportování o plnění Madridského plánu), připravuje stanoviska k problematice stárnutí populace pro mezinárodní organizace (OSN, EU, Rada Evropy, OECD a další). Její sekretariát spolupracuje se zahraničními partnery zejména v rámci pořádání konferencí či přípravy stanovisek k problematice stárnutí populace.

VII. Výdaje v Kč za sledovaný rok

Náklady na činnost Rady včetně jejího sekretariátu jsou hrazeny z rozpočtu MPSV. Funkci sekretariátu Rady vykonává Oddělení politiky stárnutí, rovněž v rámci své další činnosti. V rámci běžných provozních výdajů ministerstva jsou hrazeny náklady na občerstvení a administrativní činnost (telefon, tisk materiálů apod.), a to bez účetního rozlišení, zda jde o činnost ve prospěch Rady, nebo MPSV. Jednání Rady se konají v prostorách MPSV. Členové Rady nemají nárok na odměnu za výkon funkce, jedná se o veřejnou funkci.

VIII. Plán činnosti a rozpočet

V roce 2020 bude Rada pokračovat v projednávání aktuálních problémů z oblasti stárnutí, informovat své členy tak, aby mohli tematiku seniorů a přípravu společnosti na stárnutí populace reflektovat ve své práci, a dávat podněty vládě či dalším institucím. Rada se sejde minimálně třikrát. Na podzim proběhne opět předání Ceny Rady.

Běžné náklady na činnost Rady jsou a dále budou hrazeny z běžného rozpočtu MPSV.

Výroční zpráva za rok 2019 byla projednána a schválena na 40. zasedání Rady vlády pro seniory a stárnutí populace konaném dne 1. července 2020.